Distorsionări ortografice în scrierea SMS-urilor şi în comunicarea internautică

Nina CUCIUC

Explozia noutăţilor lumii, postulat lansat de Constantin Noica, l-a determinat pe autor să se întrebe dacă, în această situaţie, *în noutatea lumii*, se poate vorbi româneşte şi dacă este bine să ne conformăm acestei realităţi. Parafrazându-l pe autor, prin aceeaşi optică a *exploziei*, datorată expansiunii pe baza superiorităţii socio-economice şi culturale ale limbii engleze, încercăm a surprinde existenţa adevărului lingvistic în aria aceleiaşi dileme: dacă la început de mileniu al treilea se mai poate scrie româneşte.

Pe parcursul perioadelor diferitelor civilizaţii, un număr infim de limbi şi-au putut adjudeca statutul de limbă de circulaţie largă, de circulaţie internaţională[1]. În zorii Antichităţii, marea civilizaţie greacă suportă consecinţele invadării barbare, fiind astfel subjugată de către Imperiul Roman, care, prin dominarea unui imens teritoriu în lumea antică, propulsează limba latină spre constituirea celei de-a doua limbi, în poziţie de limbă dominantă, în uzul oficial (prin instituţiile statale) şi cultural (prin operele ştiinţifice şi literare). Activitatea instituţiilor statale se desfăşura în limba latină; exclusiv în latină erau scrise toate tratatele şi lucrările ştiinţifice. Apariţia volumului *Histoire naturelle* al autorului Georges Louis Leclerc de Buffon la 1747 declanşează mişcarea iluminiştilor francezi – *le Siècle des Lumières* (secolul al XVIII-lea) –, care culminează cu apariţia faimoasei enciclopedii franceze *Encyclopédie ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers par une société des gens des lettres, mis en ordre et publiés par M. Diderot et quant à la partie mathématique par M. D. D'Alembert* (Paris, Éditions Briasson, 1751–1780). Prin superioritate culturală, franceza „detronează" latina şi se impune astfel, în limbajul oficial şi cultural, reuşind să-şi extindă „son rayonnement culturel à l'Europe entière et devenir ainsi la langue diplomatique mondiale" (Simion 2006: 131). Graţie Organizaţiei Internaţionale a Francofoniei (OIF) franceza îşi păstrează în continuare statutul lingvistic în peste 40 de ţări din lume, acoperind spaţiul de comunicare francofonă şi fiind singura limbă ce se regăseşte pe toate continentele: „où l'organisation de la francophonie conserve un rôle singulier de l'institutionnel au culturel" (Simion 2006: 133).

[1] În contextul statutului actual al limbii române pe plan european, citatul pe care dorim să-l aducem în atenţia cititorului stârneşte o reacţie cu tentă cel puţin ilariantă: „Puţine limbi au devenit pe continent limbi de circulaţie internaţională. În sud-estul european, după cum în trecut, tot astfel şi astăzi, funcţiunea aceasta o îndeplineşte *româna* [subl.n.]. De la Budapesta până la Odessa, Constantinopol, Atena şi coasta Adriaticei, din Epir până în Istria, în tot acest larg spaţiu, limba română continuă să aibă o largă circulaţie. Iar acolo unde astăzi nu mai e cunoscută, urmele trecutului, unele tipare ale expresiei şi adesea toponimia o scot la iveală cum ţâşneşte apa dintr-o adâncă pătură subterană" (Caracostea 2000: 25). Or, a existat un asemenea adevăr, într-un anumit interval al istoriei…

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

Ultimul deceniu al secolului al XX-lea revoluționează mecanismul dominației lingvistice prin aducerea în prim-plan la nivel internațional a limbii engleze, care grevează noile raporturi politice, economice şi culturale în lume deoarece

> une langue internationale est, plus que toute autre, celle du pouvoir, du commerce, du cinéma… Elle est aussi celle d'un peuple, d'une culture, mais qu'une certaine mondialisation avantage plus… (Simion 2006: 133).

Superioritatea culturală a limbii engleze a jucat un rol primordial în era internetului, încheind procesul de aport lingvistic anglicizant, prin lansarea la nivel global a producțiilor informaticii, ceea ce a conferit englezei statutul de limbă internațională, suplimentat şi de faptul că informatica,

> avec le courrier électronique et les publications du web, s'adressant directement à l'ensemble de l'humanité, permet de percevoir immédiatement l'évolution à ce niveau, du marché des langues (Simion 2006: 133–134).

Limba engleză îşi consolidează statutul de limbă dominantă în limbajul computațional şi grație faptului că majoritatea covârşitoare a utilizatorilor de internet (internauții) sunt anglofoni. În era culturii electronice, țările anglofone dețin monopolul în domeniul terminologiei computaționale datorită superiorității generate de prețioasa contribuție la elaborarea unei părți importante a softului, soldate cu rezultate acaparante la scară globală.

Apariția internetului demarează cultura electronică prin inițierea unui mediu de comunicare, dezvoltând o diversitate de forme de comunicare prestate prin intermediul computerului: poşta electronică (*e-mail*), discuțiile pe internet/ conversația electronică (*Messenger*), camerele de *chat* etc. „Protolimba" canalelor de comunicare computațională anunță intervenirea unei noi direcții pe calea progresului lingvisticii generale care produce, în plan factologic, un tip unic de limbaj: limbajul internautic. Vom susține afirmația, parafrazându-i pe autorii Ioan Lobiuc şi Teodora Irinescu, că *miracolul limbajului* internautic

> face dintr-o substanță materială nespecifică, dintr-o masă de sonorități efemere, un sistem optimal şi ideal de comunicare interumană în spațiu şi timp (Lobiuc, Irinescu 2002: 83).

Preocupările pentru discursul computațional, sub forma unor teoretizări, îi orientează pe cercetători în problematica esenței obiectului analizei: sistemul de forme şi funcții comunicative şi scripturale ce implică cunoaşterea teoretică a materiei. Se conturează astfel o nouă branşă din cadrul lingvisticii generale, din domeniul cunoaşterii ştiințifice, de o importanță socială şi lingvistică bazată pe produsele limbajului internautic ce aparține unei lingvistici particulare, denumită de specialişti *lingvistică computațională*.

Lingvistica computațională se întemeiază pe interpretarea teoretică a rezultatelor practicii investigaționale de analiză obiectivă a materialului din sfera *discursului electronic*, în procesul de cercetare ştiințifică, având la bază conceptul conform căruia „teoria lingvistică, lipsită de o bază sigură a materialului bine fixat şi analizat, va fi o teoretizare sterilă" (Lobiuc, Irinescu 2002: 84–85). Dezvoltarea realiilor lumii virtuale a suscitat interesul ştiințific şi a favorizat studierea proceselor de anvergură investigațională în cauză, făcând parte din preocupările mai recente ale

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

unor lingvişti, intrigaţi de asaltul puternic al variatelor forme comunicaţionale oferite de internet, cimentat de conştientizarea conceptului universal al faptului că „realitatea este în continuă mişcare, în continuu progres, că ea evoluează spre forme din ce în ce mai complexe" (Lobiuc, Irinescu 2002: 85).

Se impune, în acest sens, teza de doctorat realizată pe un segment de material lingvistic nou, mai puţin studiat, a autoarei Elena Trohin, realizată şi susţinută la Universitatea de Stat din Moldova în 2006. Meritul cercetătoarei constă în fundamentarea teoretică a necesităţii de modificare a dihotomiei tradiţionale *discurs oral/discurs scris* într-o trihotomie care să includă şi discursul electronic. Autoarea conturează această fundamentare, cu toată claritatea, în capitolul I, paragraful 1.5, intitulat *Tipologia discursului*, în care avansează următoarea ipoteză în legătură cu teza ştiinţifică formulată de fondatorul lingvisticii contemporane, Ferdinand de Saussure, referitor la dihotomia *discurs scris/discurs oral*:

> apariţia unui context comunicativ inedit va conduce la transformarea dihotomiei clasice *discurs scris/discurs oral* într-o trihotomie *discurs oral/discurs scris/discurs computerizat* (Trohin 2006a: 6).

Definiţia termenului *discurs computerizat* poate fi desprinsă din citatul următor:

> Propunem termenul *discurs computerizat* pentru a desemna o activitate lingvistică individuală în cadrul tuturor formelor de comunicare prin intermediul computerului, în general, şi al internetului, în particular (Trohin 2006a: 35).

Elena Trohin distinge următoarele *forme ale comunicării mediate pe computer* (vom utiliza în continuare, terminologia computaţională inspirată din această lucrare pe care o vom reda prin caractere italice):

- E-mail (poşta electronică);
- www (*world wide web*: bănci de date postate în diverse situri);
- Ştirile din reţea;
- *Bulletin boards*;
- Programe de comunicare în timpul real (e.g. ica, Odigo);
- Camerele de conversaţie (*chat*).

Mediul de comunicare electronică amplifică angrenarea canalului discursului scris graţie particularităţii sale esenţiale, dar nu se rezumă doar la calitatea de sistem scriptural. Se cuvine a fi subliniat faptul constatat de cercetătore, că „discursul computerizat fixează informaţia în mod grafic", deşi „nu-i lipsesc gradul infim de formalitate, nici caracterul efemer al discursului oral". La ideea autoarei că *discursul computerizat* „e ceva intermediar între discursul oral şi cel scris" (Trohin 2006a: 36), ne vom permite însă să intervenim cu specificarea că *discursul computerizat* e mai mult de atât: e un procedeu comunicaţional triptic – scripto-audio-vizual, depăşind astfel stadiul de „ceva intermediar".

Lumea virtuală a comunicării internautice determină utilizarea unei ortografii specifice discursului electronic: scrierea/ortografierea *online* care asigură producerea de text scris în termenii capacităţii comunicaţional-discursive de constituire a *discursului computerizat*. Din cauza „caracterului limitativ este necesar ca scrisul să fie mult mai explicit în semnalarea semnificaţiei mesajului" (Trohin 2006a: 41). Engleza, fiind limba dominantă în comunicarea internautică, antrenează utilizatorii

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

spațiului virtual ce accesează *website*-urile anglofone specializate să adopte un sistem particular de scriere pe internet, recurgând la o mulțime de interpretări grafice cu:

- devieri de la normele ortografice ale scrierii academice;
- tendințe care încep să domine modalitatea de exprimare scripturală a intervenienților, în funcție de nivelul de cultură generală al producătorului de mesaj internautic.

În lucrarea de față vom supune analizei lingvistice tendințele de distorsionare ortografică, fenomen larg răspândit (şi care capătă amploare în progresie geometrică) în discursul electronic, îndeosebi în sistemul mediatic scripto-audio-vizual interactiv prin:

a) scrierea textelor în cadrul comentariilor *online* trimise pe *site*-urile *web* (*www*) ale publicațiilor mass-media româneşti;

b) scrierea mesajelor expediate în cadrul rețelelor GSM prin SMS pe adresa emisiunilor televizate.

Înainte de a da curs analizei efectuate, considerăm o abordare pertinentă invocarea faptului legat de debutul mileniului al treilea care marchează implozii de proporții pandemice în distorsionarea ortografiei normative[2]. Unitățile lexicale din limba română se află sub asediul imparabil al ortografiei de substituție, ortografie inspirată din scrierea anglofonă.

Constatăm că formele de discurs scris pe internet probează două tipuri de caracter comunicațional:

– caracter monologic (monolog);

– caracter dialogic (dialog).

Scrierea textelor prin SMS-uri trimise pe adresa emisiunilor televizate şi a comentariilor *online* trimise pe adresele *web* ale ziarelor care solicită comentarii intervenienților la materialele publicate acoperă caracterul comunicațional monologic *transsubstanțializat grafic*. Caracterul dialogic modelează o afinitate ce acoperă comunicarea prin *Messenger*, *e-mail*, *chat* etc., care nu sunt obiect de studiu în lucrarea dată. Grație faptului că foloseşte acelaşi alfabet latin ca şi engleza, româna se angajează în orientarea ortografierii internautice spre forme specifice scrierii anglofone, deşi limba în discuție nu conține acele litere care reprezintă fonematic şi grafic specificul alfabetului românesc. Nu este superfluu să menționăm, în acest context, opinia ilustrului lingvist D. Caracostea ce afirmă că: „Chiar admițând că limba română are sunete identice cu alte limbi, funcțiile fiind diferite, valorile sunt altele" (Caracostea 2000: 13). Valoarea care se atribuie literelor străine în cuvintele româneşti reprezintă o scriere alofonetică în dezacord cu normele ortografiei academice. O ortografie şi o pronunție „anglofonizată" – acestea sunt tendințele mapamondizante în care sunt antrenați utilizatorii de internet şi cei ai rețelelor GSM într-un voalat proces de aculturație. Internauții şi expeditorii prin

[2] Lingvistul francez Jean-Marie Klinkenberg urmăreşte cu aceeaşi neliniște fenomenul de ignorare a regulilor ortografice în franceza actuală, considerându-l un flagel atentator la patrimoniul lingvistic: „La crise de la langue est ainsi, on le voit, une crise de culture, voire une crise morale, puisqu'on peut reformuler tous nos cris d'alarme en termes de péchés capitaux imputables à l'usager et à rien d'autre: BD, vidéo, ordinateur ne sont que des prénoms, les vrais noms de famille de ces responsables de la crise sont Paresse, Précipitation, Laisser-aller, Désinvolture… Devant ce tableau, on est tenté de se frotter les yeux. Est-il ressemblant? Est-il possible que nous en soyons arrivés là?" (Klinkenberg 2001: 101).

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

reţelele GSM recurg la aceste „reforme grafice” motivaţi fiind şi de raţiuni pragmatice de economie lingvistică:

> Cunoscută fiind tendinţa lumii moderne spre accelerare a vieţii şi, prin urmare, „economie în vorbire”, această ofensivă a limbajului conversaţiilor mediate de computer trebuie să se afle şi în vizorul lingvistului (Trohin 2006a: 120).

Utilizatorii români ai discursului electronic adaptează pronunţia autohtonă la valoarea fonetică ce se atribuie grafemelor din alfabetul englez. Percepţia grafică a imaginii acustice este redată după modelul fonetic al pronunţării alfabetice englezeşti şi al grafiei englezeşti. În scrierea fonetică, după modelul englez, nu se urmăreşte reproducerea scrierii literare în conformitate cu normele ortografice academice ale limbii române, ci se „plantează” ca atare, „în stare pură”, în sistemul ortografic românesc direct din cel englezesc. Observăm acest mecanism de „plantare” alofonetică în scrierea textelor trimise prin SMS-uri în cadrul diverselor emisiuni de televiziune (1) care invită telespectatorii să intervină în direct şi să răspundă la apelurile afişate pe ecran de genul: „Trimite cuvântul-cheie şi câştigi un telefon mobil”; „Răspunde la cele trei întrebări şi câştigi o cameră video”; „Trimite acum un salut băieţilor prin SMS la 1272”; „Trimite un SMS părere pentru carieră, pentru bani, pentru sănătate, pentru dragoste, pentru horoscop”; „Scrie prin SMS părerea ta despre această emisiune”; „Scrie un mesaj frumos despre perechea ta” etc. ori (2) să răspundă afirmativ sau pozitiv la întrebări precum: „Credeţi că…?” (excelează la acest capitol, de departe, postul de televiziune OTV), sau (3) care solicită părerile telespectatorilor în legătură cu o emisiune: „Trimite cuvântul Teo alături de comentariile şi părerile tale despre emisiune” ori (4) comentariile acestora faţă de o temă pusă în discuţie în cadrul unor emisiuni cu invitaţi participanţi, de exemplu: emisiunile *9595* sau *'neatza cu răzvan şi dani* de pe postul tv Antena 1, *Teo live* de la Prima TV, postul Romantica etc., sau (5) răspunsuri la întrebări banale, pe ordinea de zi a emisiunilor de la posturile tv comerciale, de tipul: „Cât de mult vrei să ţină vacanţa?”. În cadrul comentariilor *online* de pe paginile *website*-urilor mass-media, caracterul monologic cuantifică comunicarea internautică inserată în rubrici create special, în care se solicită internauţilor trimiterea de comentarii şi păreri referitoare la materialele publicate, sub titluri precum: „Comentarii – Adaugă comentariu”; „Fii primul care comentează”; „Trimite comentariul tău prin e-mail”; „Opiniile cititorilor – Adaugă opinia ta” etc.

Analizând textele în cauză, am constatat utilizarea scripturală a următoarelor grafeme-dublete în grafia de substituţie (am păstrat intactă ortografia şi punctuaţia enunţurilor citate):

a) Litera *c* care notează fonemul [k] se scrie cu grafemul-dublet *k*: „cei kre isi doresc kopii…”; „k veni el norokul...”; „de knd s-a inventat tv”; „sa nu regreti niciodata k-i venit”; „esti cea mai tare de knd s-a inventat tv”; „se ia o kna de infuzie…”; „lasati toate superstitiile k dak o tine masa…”; „esti simpatik teo”; „cred k am reusit”; „pofta de viata makr o ora…”; „imi pare rau k ne despartim”; „lasati cioburile k aduk norok”; „te iubesk luka”; „hai k deja m-am skulat”; „va pupik dilcik, dulcik”; „…pentru kre traim…”; „in fiekre dimineata ne faceti sa radem”; „melodii kre au diferite efecte”; „kt timp stau ku kopilul”; „kunosk barbatz kre kresk singuri kopiii”; „te iubesk skumpa mea angelik”; „va kam lauda lumea”; „as vrea sa

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

stiu dak ma iubeste”; „vreau sa stiu dak ma impak cu dorin”; „va pup korina”; „sunt klara”; „kt de mult te iubesk”; „knd imi gasesk perekea?”; „kiar ma marit?”; „kum stau k dragostea?”; „buni k intotdeauna”; „ink te iubesk”; „alexandru kt de mult ma iubeste”; „ce kestie!”; „la kirurg”; „imi kut jumatatea”; „biank te iubesk” etc.

Exemplele de mai sus mai reliefează un fenomen scriptural atipic: o tendință generalizată nu doar de substituire a literei *c*, ci şi de omitere grafică a vocalei *a* din silaba *ca* şi din silabele *că*, *câ*, devenite omografe prin absența semnului diacritic, în cuvintele constituente, inclusiv în adverbul/conjuncția *ca* şi conjuncția *că*, pornind de la denumirea literei consonantice *k*, care se citeşte împreună cu vocala *a* (a se vedea formele: *kre = care*; *k = ca*; *k = că*; *kna = cană*; *makr = măcar*; *kt = cât*; *dak = dacă*; *knd = când* etc.).

b) Se apelează la ortografierea lui *ț* prin înlocuirea cu secvența literală reprezentată de grupul consonantic *tz*: „suntetzi cei mai tari”; „tzinetz-o tot asha”; „va iubesc Lulutza”; „neatza baietzi!”; „am pofta de viatz”; „sintetzi cei mai buni”; „vreau k fetitza mea…”; „sa nu va skimbatz”; „totz barbatzii sunt egoisti”; „nu sunt o zeitza”; „fiecare face comentariu pe acest site, dupa cum l-au invatzat educatzia si bunul simtz”; „si-a dat arama pe fatza”; „tzinetzio tot asa!” etc.

c) O scriere hibridă constatăm şi în notarea literei *ş* prin grupul consonantic *sh*, inspirat din ortografierea aloglotă: „asha sa fie”; „e nashpa rau tzatza ucigasha”; „daca eshti mai rapid”; „ne descreteshti fruntile posomorate”; „e foarte greu asha ceva”; „de martishor imi doresc…”; „sa terminat shmekeria”; „shi eu imi doresc…”; „eshti un sharpe”; „zodia lui mishu”; „nush kre a fost relatia lor si ce au de impartit akum…” etc.

d) Intervenienții impun litere străine, de inspirație aloglotă, inserate în scrierea românească, pe principiul compatibilității fonetice. Notăm aici favorizarea lui *y*, care notează aceeaşi valoare fonologică ca şi grafemul *i*: „va salut, georgyana”; „la multi ani, iuby!”; „o yubesk pe mamy”; „va pup, ely”; „salut somnorosilor, ady”; „sunt mymy”; „e party la mine, venitz!”; „ai o emisiune super tare, flory”; „ma numesc adyna” etc.

e) Semnalăm distorsionări de pronunție şi în cazul scrierii duble a grafemelor omofone, atunci când intervenienții apelează la dublarea grafică a unei litere cu aceeaşi valoare fonetică, cum ar fi grupurile vocalice *oo*, *ee*, cu inspirație din grafia anglofonă: „va poop”; „va pupic doolce”; „e sooper, emisiune, baieti!”; „e boona intrebaarea”; „sooper tare andreea”; „sunt adee” (după prenumele englezeşti *Colleen*, *Eileen*); „sooper baieti!” etc.

f) Semnalăm cazuri de ortografiere fonetică prin omiterea grafemelor vocale, îndeosebi în cuvinte monosilabice: „indiferent d c muzica asculti”; „e f greu asa ceva”; „voi c va doriti?”; „rideti d el”; „astept d l voi un telefon”; „ptr k e ziua mea”; „salut trupa d sok”; „sunt un tnr de 36 ani”; „…dkt sa fii un fraier”; „m-as ksatori q tine”; „scz de mass”; „o s m tratez de boala?”; „cum stau k dragostea?” etc.

g) De inspirație internautică şi din fonetica scrierii *SMS*-urilor, în ideea unei pronunții diferențiate, sunt şi denumirile de trupe şi formații artistice româneşti, cum ar fi: *Uni-k*, *K-pital*, *E-kipa*, *Uceni-ka* sau pseudonime de scenă ale artiştilor din *show biz*-ul autohton: *CRBL*; *Konekt-R*; titluri de emisiuni televizate: *Tonomatul DP2*; titluri de piese muzicale: *MSD2* (cântec din repertoriul formației *Voltaj*) etc.

h) În consonanță cu cercetătoarea E. Trohin, mai semnalăm tendințe de:

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

• scriere repetată a literelor pentru imitarea lungirii unor sunete ca expresie a stării psihice: „Oanooooooooo! Ne lasi, te roooooooog!”; „grigile curgggggg! Sunteti betoooon! asa niste comment-uri penaleeeeeee…”; „astept macar un goooooooooooooooool!”; „vaiiiii! Duteeeeeeeeeeeee!”; „daaaaa…” etc.;

• omiterea majusculelor în ortografierea numelor proprii: *luka*; *dorin*; *korina*; *klara*; *angelik*; *alexandru*; *biank*; *flory*; *georgyana*; *ady* etc.;

• utilizarea semnelor de punctuație în cantități excesive: „bataie de joc!!!!!!!!!!”; „servicii execrabile!!!!!!!!!!!!!”; „traim bine?????????????”; „contra prostiei!!!!!!!!!”; „copiati filme cate vreti!!!!!!!!!”; „de ce as naste in Romania???????”; „cum a putut sa-l ia in emisiunea lui??????!!!!!” etc.;

• utilizarea fatică a punctului care mimează pauzele în vorbirea spontană: „daca am avea salarii de mii de dolari ne-am permite sa cumparam softuri cu licenta.....”; „draga procuroare.....”; „crede-ma ai face ceva daca te-ai apuca..... aaaaa..... si mai am o intrebare..... cati bani ai dat pe licenta..... sau daca nu ai dat inseamna ca pe diploma de facultate apare un 5.....”; „asta este ghinion..... succes..... nu va temeti” etc.;

• scrierea cu majuscule a unor unități conversaționale pentru evidențierea accentului logic: „MUNCESTE? Poate doar practicand CEA MAI VECHE MESERIE”; „MARELE confetionar de asazise dive”; „sunteti simbolul IUBIRII IMPOSIBILE”; „politistul roman: violator, corupt si... CURAJOS cu sexul”; „DA SPAGA ca sa ajunga sef” etc.

Conform codului audio-vizualului în vigoare, canalele de televiziune din România sunt obligate să respecte normele de scriere academică ale limbii române în orice situație de ortografiere a textelor afişate pe ecran. Legea audio-vizualului nr. 504/2002 şi Decizia nr. 187 din 3 aprilie 2006 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual stipulează, în baza art. 88, că radiodifuzorii au obligația de a asigura respectarea normelor ortografice, ortoepice şi morfologice ale limbii române, stabilite de Academia Română. Majoritatea canalelor româneşti de televiziune ignoră însă aceste prevederi, prin omiterea scripturală a semnelor diacritice în textele postate pe banda de jos a ecranului. Consemnăm distorsionări ortografice prin omiterea diacriticelor în cadrul emisiunilor televizate difuzate de posturile OTV, Romantica, Prima, Antena 1, *2*, *3* ş.a., unde fenomenul e mult prea prezent. Exemple de nerespectare a acestor reguli le regăsim în enunțurile ilustrate mai sus, pe care le completăm cu texte de la rubrica „Ştiri”, prezentată pe banda care se derulează în partea de jos a ecranului: „Trei piete taranesti s-au deschis ieri in capitala”; „Ostilitatile din Osetia s-au soldat cu 2100 de morti”; „Circulatie ingreunata pe DN1” etc. Sunt respectate regulile normative oficiale ale scrierii televizate – ortografierea cu semne diacritice – la televiziunile Realitatea TV, B1, Național TV ş.a.

Concluzii

• „Romgleza” îşi croieşte drum nu doar în limbajul discursului scris şi oral, ci şi în limbajul discursului computerizat. Modul de scriere a textelor din discursul computerizat/electronic sunt exemple de limbaj negativ pentru publicul cititor aflat în formare: copii, adolescenți…

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

● Modelul scriptural importat în formele de comunicare virtuală prin adaptarea pronunţiei la valoarea care se atribuie în alfabetul englez are drept rezultat, stâlcirea ortografiei româneşti.

● Impunerea scriptică a unor forme ortografice de inspiraţie anglofonă este în dezacord cu grafia limbii române.

● Înlocuirea hainei grafice româneşti cu „fizionomia" sonoră americană guvernează ortografia internautică românească actuală.

● În comunicarea internautică şi în cea a reţelelor *GSM* nu se mai ţine cont de normele ortografice ale limbii literare, corpul sonor românesc fiind înveşmântat în ortografie străină; atestăm astfel prezenţa a două grafii paralele: grafia oficială românească şi grafia neoficială din discursul computerizat – variantă a limbii române în scrierea internautică. Anarhia ortografică a scrierii *online* duce, în ultimă instanţă, la constatarea existenţei acestei varietăţi ortografice a limbii române în comunicarea mediată tehnologic. Dacă specialiştii avizaţi afirmă că, într-un interval de 30 de ani, nu va exista decât scrisul pe calculator şi va dispărea scrisul de mână, utilizatorii acestui sistem de scriere ar putea avea peste ani, în acest context, câştig de cauză, iar versiunea ortografică folosită pe calculator să devină normă de scriere românească. *O tempora! O mores!* Poate va fi posibilă, atunci, reactualizarea enunţului susţinut de Sextil Puşcariu (citat de Ioan Calotă) care scria: „cum limba evoluează necontenit şi rostirea se schimbă, semnele cu care îmbrăcăm această limbă se aseamănă cu un costum moştenit de copii de la părinţi, care trebuie ajustat pe talia celor care-l îmbracă" (Calotă 2001: 11).

● Nu rezistăm tentaţiei de a ne întreba la final: ne aflăm oare în prezenţa unui fenomen lingvistic imposibil de oprit? Sau ne aflăm în situaţia de a adopta două sisteme scripturale: sistemul academic de scriere în limba română şi sistemul „nou-născut" al scrisului computerizat?!

Se afirmă, în chip virtual, teza lingvistului D. Caracostea, avansată într-o viziune comună cu filologul francez Antoine Meillet şi sociologul german Werner Sombart: „limbile moderne, întrucât se dezvoltă în condiţii asemănătoare, îşi pierd caracterul propriu, devenind oarecum aspecte deosebite ale uneia şi aceleiaşi limbi" (Caracostea 2000: 15).

Or, *Telecomanda lui Pleşu* pune punctul pe „i" şi dă semnalul de alarmă:

> Despre reaua folosire a limbii române în lumea de azi, fie că e vorba de presa de toate felurile, fie că e vorba de exerciţiul cotidian al comunicării, se pot scrie tomuri întregi. Stricarea limbii nu aduce în discuţie simpla inadvertenţă gramaticală, derapajul semantic, invazia barbarismelor, smintirea accentelor etc. În joc e ceva mai adânc şi mai periculos: criza limbii indică criza ţesutului intim al unei comunităţi. Între energia unei naţiuni şi sănătatea limbii sale e o relaţie strânsă, a cărei dereglare ar trebui să îngrijoreze (Pleşu 2008).

Bibliografie

Baylon, Mignot 1994: Ch. Baylon, X. Mignot, *La communication*, Paris, Nathan.

Calotă 2001: Ion Calotă, *Mică enciclopedie a românei corecte (îndreptar de scriere, citire şi vorbire fără greşeli)*, Bucureşti, Editura Niculescu.

Caracostea 2000: D. Caracostea, *Expresivitatea limbii române*, Iaşi, Editura Polirom.

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

Cărăuşu 2003: Luminiţa Cărăuşu, *Concepte ale modelului etnometodologic în analiza conversaţională cu aplicaţie la limba română*, în *Limba şi literatura română în spaţiul etnocultural dacoromânesc şi în diaspora*, volum îngrijit de Ofelia Ichim şi Florin-Teodor Olariu, prefaţă de Dan Mănucă, Iaşi, Editura Trinitas.

Ceauşu 2003: George Ceauşu, *Terminologia calculatoarelor şi dinamica achiziţiei lexicale în publicaţiile româneşti de informatică din perioada 1990–2000*, în *Limba şi literatura română în spaţiul etnocultural dacoromânesc şi în diaspora*, cit. supra.

Dinu 1999: M. Dinu, *Comunicarea*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Haineş 1998: I. Haineş, *Introducere în teoria comunicării*, Bucureşti, Editura Fundaţiei România de mâine".

Haja 2003: Gabriela Haja, *Menţinerea identităţii prin limbă: instrumente şi resurse lingvistice în format electronic*, în *Limba şi literatura română în spaţiul etnocultural dacoromânesc şi în diaspora*, cit. supra.

Klinkenberg 2001: Jean-Marie Klinkenberg, *La langue et le citoyen*, Paris, Presses Universitaires de France.

Lobiuc, Irinescu 2002: Ioan Lobiuc, Teodora Irinescu, *Epistemologie şi metodologie în ştiinţele limbajului*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg.

Pleşu 2008: Andrei Pleşu, *Despre stricarea limbii în emisiunile TV*, *online*: http://www.adevarul.roarticole/andrei-plesu-despre-stricarea-limbii-in-emisiunile-tv/... (consultat pe 11 iunie 2008).

Secrieru 2003: Mihaela Secrieru, *Actorii câmpului universitar şi Internetul ca spaţiu naţional şi internaţional de promovare a limbii române*, în *Limba şi literatura română în spaţiul etnocultural dacoromânesc şi în diaspora*, cit. supra.

Simion 2006: Maria Simion, *Le plurilinguisme des pays: Un Etat peut-il parler plusieurs langues?*, Al doilea Simpozion Internaţional „Limbi, culturi şi civilizaţii europene în contact. Perspective istorice şi contemporane", Târgovişte, Editura VALAHIA University Press.

Teleoacă 2005: Anca Irinel Teleoacă, *Studiu lexico-semantic al limbajului electronic*, „Analele ştiinţifice ale Universităţii «Alexandru Ioan Cuza» din Iaşi", Secţiunea a IIIe, Lingvistică, tomul LI, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza".

Trohin 2006a: Elena Trohin, *Particularităţi lingvistice ale comunicării în Internet,* teza de doctor în filologie, Chişinău, Universitatea de Stat din Moldova; *online*: http://www.cnaa.acad.md/files/theses/2006/4834/elena_trohin_thesis.pdf (consultat pe 25 august 2008).

Trohin 2006b: Elena Trohin, *Erată la teza de doctor în filologie*; *online*: http://www.cnaa.acad.md/files/theses/2006/4834/el... (consultat pe 22 septembrie 2008).

Zelca 2003: Mirela Zelca, *Păstrarea identităţii naţionale. Comunicarea prin Internet*, în *Limba şi literatura română în spaţiul etnocultural dacoromânesc şi în diaspora*, cit. supra.

Distorsions orthographiques dans l'écriture de *SMS* et dans la communication internautique

Au début du troisième millénaire, c'est l'anglais qui gravite autour des rapports politiques, économiques et culturels du monde. La supériorité culturelle de la langue anglaise a joué un rôle décisif et l'a emporté dans le domaine de l'Internet, par ses productions informatiques à issue globale. Le statut de l'anglais comme langue internationale est supplémenté par le fait que la grosse masse des internautes sont des anglophones.

L'apparition de l'Internet démarre le phénomène de la culture électronique qui est à la base du déclanchement d'un nouveau moyen de communication par le biais de l'ordinateur: *le discours électronique.* La dichotomie saussurienne *discours écrit/discours oral* est transformée en trichotomie: *discours écrit/discours oral/discours électronique.*

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)

Le moyen de communication électronique amplifie l'usage du canal scriptural dans le cadre du discours computationnel. Les usagers roumains qui exploitent l'espace virtuel des *web-sites* anglophones ont adopté un système particulier d'écriture sur l'Internet, recourant à de multiples interprétations graphiques, qui marquent autant de déviations des normes orthographiques académiques de la langue roumaine. Le recours à une orthographie de substitution, inspirée de l'écriture anglophone, engendre des distorsions d'ordre graphique et phonétique dans le cadre du discours écrit roumain. L'auteur en a analysé plusieurs de ces cas, dont le plus grave c'est l'abandon des signes diacritiques dans l'écriture des mots de la langue roumaine et la substitution des graphèmes de l'alphabet roumain par des graphèmes de l'alphabet anglais à valeur phonétique alloglotte.

Sommes-nous en présence d'un phénomène linguistique impossible à stopper? Ou on sera en train d'adopter deux systèmes d'écriture : le système académique et le nouveau-né système internautique?

Iaşi, România

BDD-V358 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:37 UTC)